

ใบความรู้ เรื่อง การเขียนเรียงความ
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง สรรค์สร้างความคิดตามหลักภาษา
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๖ เรื่อง เรียนรู้ หลักการเขียนเรียงความ
รายวิชา ภาษาไทย รหัสวิชา ท๒๒๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

การเขียนเรียงความ

๑. ความหมายของเรียงความ

เรียงความ คือ การนำข้อความต่าง ๆ มาเรียบเรียงให้เป็นเรื่องราวให้ถูกต้องตามรูปแบบ เพื่อถ่ายทอดความรู้ ความคิดของผู้เขียนให้ผู้อ่านรับทราบ

๒. องค์ประกอบของเรียงความ

เรียงความมีองค์ประกอบที่สำคัญอยู่ ๓ ส่วน ได้แก่ คำนำ เนื้อเรื่อง และสรุป ดังนั้นเรียงความเรื่องหนึ่ง ๆ จะประกอบด้วยข้อความ ๓ ย่อหน้าเป็นอย่างน้อย

๒.๑ คำนำ

คำนำ คือ ข้อความต้นเรื่อง เพื่อนำให้ผู้อ่านเกิดความสนใจในเรื่องนั้นและติดตามเรื่องต่อไป มีใจความเพื่อเกริ่นและบอกแนวทางของเรื่องว่าจะเป็นไปในทำนองใด

คำนำที่ดี คือ คำนำที่บอกให้ผู้อ่านรู้ได้ทันทีว่าผู้เขียนเขียนเรื่องอะไร โดยต้องเขียนให้กระชับและรวดเร็ว เพื่อกระตุ้นความสนใจผู้อ่าน นำเข้าเนื้อเรื่องทันที ซึ่งมีวิธีการขึ้นคำนำในหลายลักษณะ เช่น ขึ้นคำนำ ด้วยคำคม สุภาษิต หรือบทร้อยกรองที่สอดคล้องกับเรื่อง ดังตัวอย่างคำนำเรื่อง “การประหยัดพลังงาน”

“ป oplanันหายาก	ต้องลำบากออกเรือไป
ขนส่งจากแดนไกล	ใช้น้ำแข็งเป็ลียงน้ำมัน
แช่เย็นต้องใช้ไฟ	หุงต้มใช้แก๊สทั้งนั้น
พลังงานหมดสิ้นพลัน	โอลูกหลานจงจำดี”

จากบทร้อยกรองข้างต้นนี้ เราต้องหันมาสนใจ “การประหยัดพลังงาน” ให้มากขึ้น

๒.๒ เนื้อเรื่อง

เนื้อเรื่อง คือ สารสำคัญและรายละเอียดของเรื่อง ทำหน้าที่ขยายความของเรื่อง จะมีกี่ย่อหน้าแล้วแต่ขนาดของเรื่องและทุกย่อหน้าต้องสัมพันธ์สอดคล้องกันกับชื่อเรื่องอย่างเป็นเอกภาพ ผู้เขียนต้องแสดงความรู้ อย่างกว้างขวางและสมบูรณ์ตรงตามหัวเรื่องที่เขียน จะต้องเรียบเรียงเนื้อเรื่องไปตามลำดับของโครงเรื่อง

เนื้อเรื่องของเรียงความที่ดีต้อง “เอกภาพ” คือมีแนวคิดและจุดมุ่งหมายเดียวตลอดทั้งเรื่อง ให้ภาษาระดับเดียวกัน เป็นภาษาเขียนไม่ใช่ภาษาพูด และมี “สัมพันธ์ภาพ” คือ เขียนให้สัมพันธ์กันตลอดตามโครงเรื่องที่วางไว้ ประการสุดท้ายต้องมี “สารัตถภาพ” คือ เขียนให้เน้นใจความสำคัญของเรื่องได้แจ่มแจ้งและมีเหตุผล เนื้อหาของเรียงความควรมีย่อหน้า แต่ละย่อหน้านั้นขึ้นอยู่กับเรียงความขนาดยาวหรือสั้น

๒.๒.๑ หลักการเขียนเนื้อเรื่อง

- เริ่มต้นให้น่าสนใจ ชวนให้คิด ชวนให้ติดตาม
- จัดลำดับเนื้อเรื่องให้ดูว่าอะไรควรเขียนก่อน หลัง
- ใช้ประโยคที่ดี เหมาะสม ถูกต้องตามโครงสร้างของประโยค โดยประโยคต้องไม่สั้น

หรือเยิ่นเย้อเกินไป

- ใช้สำนวนโวหารที่ดี เหมาะกับเรื่องที่เขียน และเขียนให้แจ่มแจ้งชัดเจน อ่านเข้าใจง่าย
- ควรแยกเนื้อเรื่องออกเป็นย่อหน้า แต่ไม่ควรเกิน ๓ ย่อหน้า เพื่อให้ผู้อ่านสามารถทำ

ความเข้าใจเรื่องได้ง่ายขึ้น

- การจบเนื้อเรื่องควรจบให้ประทับใจ และควรฝากข้อคิดไว้ให้ผู้อ่านได้ไตร่ตรองอย่าง

เหตุผลด้วย

๒.๓ สรุป

สรุป คือ การทิ้งท้ายเกี่ยวกับเรื่องที่เขียน เพื่อให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกประทับใจ สรุปที่ดีต้องกระชับ ตรงประเด็น ต้องสอดคล้องกับคำนำและเนื้อเรื่องทั้งหมด กลวิธีการเขียนบทสรุป มีดังนี้

- ผู้เขียนสามารถแสดงความคิดเห็นของตนเองลงไปได้
- อาจใช้สุภาษิต คำพังเพย หรือคำคมต่าง ๆ มาช่วยทำให้บทสรุปน่าสนใจมากยิ่งขึ้น
- อาจสรุปโดยทิ้งปัญหาไว้ให้ผู้อ่านขบคิดอย่างมีเหตุผลก็ได้

๓. หลักการเขียนเรียงความ

๓.๑ การเลือกหัวข้อหรือชื่อเรื่อง

ในกรณีที่มีชื่อเรื่องกำหนดให้แล้ว ควรเลือกตามหลักการเลือกดังนี้

- เลือกเรื่องที่ผู้เขียนสนใจมากที่สุดและอยากเขียนมากที่สุด
- เลือกเรื่องที่ผู้เขียนมีความรู้และมีความชำนาญมากที่สุด
- เลือกเรื่องที่ผู้เขียนสามารถค้นคว้าหาความรู้ได้สะดวกและครบถ้วนมากที่สุด
- เลือกเรื่องที่ผู้เขียนสามารถแสดงความคิดเห็นได้กว้างขวางที่สุด

ในกรณีที่ผู้เขียนต้องการตั้งชื่อเรื่องเอง ควรปฏิบัติดังนี้

- ชื่อเรื่องต้องครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมด
- ชื่อเรื่องต้องบอกใจความสำคัญของเรื่องได้ชัดเจน
- ชื่อเรื่องต้องกระชับ กะทัดรัด เข้าใจง่าย

๓.๒ การวางโครงเรื่อง

การเขียนเรียงความมีลักษณะเหมือนการสร้างบ้านที่ต้องเริ่มจากโครงก่อนแล้วจึงเติมรายละเอียดอื่นๆ มิฉะนั้นจะทำให้เขียนยาก ขาดความเป็นระบบ เนื้อหาใจความอาจสับสนทำให้ผู้อื่นไม่เข้าใจเนื้อเรื่องได้ ลักษณะโครงเรื่องที่ดี มีดังนี้

- อยู่ภายในขอบข่ายของชื่อเรื่อง ไม่กล่าวออกนอกเรื่อง เพราะจะทำให้ผิดประเด็น ทำให้ใจความสำคัญไม่ชัดเจน

- มีความสมบูรณ์ ครอบคลุมสาระสำคัญครบทุกข้อ

- มีความสมดุลสม่ำเสมอ คือ ทุกประเด็นควรมีความสำคัญเท่ากัน

- ความเป็นอิสระ คือ ทุกประเด็นควรมีความสำคัญเท่ากัน

- มีความต่อเนื่องกัน คือ เมื่อนำทุกประเด็นมาเรียงต่อกันจะต้องกลมกลืนและมีใจความสำคัญเดียวกัน

การเขียนโครงเรื่องเป็นการเตรียมข้อมูลไว้เพื่อนำมาเรียบเรียงเป็นเนื้อเรื่องที่สมบูรณ์ อาจเขียนเป็นข้อๆ ดังตัวอย่าง

โครงเรื่องเรียงความเรื่อง วันสงกรานต์

๑. ความเป็นมาของวันสงกรานต์ (วันสงกรานต์เป็นประเพณีของไทยที่มีมานาน)

๒. ความสำคัญของวันสงกรานต์ (เป็นวันขึ้นปีใหม่ของไทย วันครอบครัว)

๓. กิจกรรมต่าง ๆ ในวันสงกรานต์ (ได้แก่ การสาดน้ำ การรดน้ำดำหัว การสรงน้ำพระ)

๔. ความสนุกสนานและข้อคิดที่ได้จากเทศกาลสงกรานต์

๔. ลักษณะของเรียงความที่ดี

๔.๑ มีเอกภาพ หมายความว่า เนื้อหาจะต้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันไม่กล่าวนอกเรื่อง ไม่ขึ้นอยู่กับการวางโครงเรื่อง

๔.๒ มีสัมพันธภาพ หมายความว่า เนื้อหาต้องมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกันตลอดทั้งเรื่อง เกิดจากการจัดลำดับความคิดและการวางโครงเรื่องที่ดี และเกิดจากการเรียบเรียงย่อหน้าอย่างมีระเบียบ

๔.๓ มีสารัตถภาพ หมายความว่า เรียงความแต่ละเรื่องจะต้องมีสาระสมบูรณ์ตลอดทั้งเรื่อง ความสมบูรณ์ของเนื้อหาเกิดจากการวางโครงเรื่องที่ดี